

Laudatio

Omagierea profesorului Gheorghe Lazarovici la aniversarea a 60 de ani de către colegii și colaboratorii săi de la Muzeul Banatului Montan din Reșița se înscrie într-o tradiție și este, în egală măsură, o răsplată adusă celui ce a binemeritat-o.

Născut la Reșița într-un oraș industrial cu o îndelungată tradiție muncitorească, el a avut de timpuriu șansa întâlnirii cu un om de excepție, care a fost profesorul de liceu Octavian Răuț, cel ce i-a deșteptat interesul pentru arheologie. Muzeul orășenesc din Reșița, sub conducerea celui dintâi director Octavian Răuț, a inițiat săpături arheologice, în colaborare cu Muzeul Banatului din Timișoara, în anii 1962-1964, la care a participat și G. Lazarovici în calitate de restaurator. Anii de studenție de la Cluj (1963-1968) i-au canalizat definitiv interesul pentru arheologie în general și pentru istoria veche a Banatului în mod special, puțin cunoscută și mai puțin cercetată atunci. Cercetarea științifică la Universitatea din Cluj era susținută de personalități ale istoriografiei românești: academicianul Constantin Daicoviciu, profesorul Kurt Horedt, profesorul M. Macrea și alții care au creat o școală de arheologie cu o atmosferă academică elevată, care s-a bucurat de un mare prestigiu. Atunci și-au format gândirea istorică, în lumea științifică a Clujului G. Lazarovici, Ioan Glodariu, N. Gudea și mulți alți istorici și arheologi pe care i-am omagiat, acum, în ultimii ani.

Timp de mai bine de trei decenii, începând cu anul 1968, G. Lazarovici a desfășurat activitatea științifică la Muzeul Național de Istorie al Transilvaniei unde a parcurs de la muzeograf, șef secție și până la director general toate treptele de conducere ale uneia din cele mai prestigioase instituții culturale și științifice românești.

Specializarea sa în neoliticul sud-est european și legăturile cu Anatolia l-au adus de timpuriu în contact cu cercetători din spațiul învecinat din Bulgaria, Ungaria, Iugoslavia, integrând astfel rezultatele cercetărilor din Banat în circuitul științific european. Contactele cu lumea științifică germană, cu prof. R. Pittioni de la Viena și Vl. Milojević de la Heidelberg, în anii 1971-1972, i-au permis să cunoască metodele moderne de cercetare arheologică și i-au fixat definitiv o rigoare specifică cercetării germane. Acumulările științifice l-au propulsat după anul 1990 în activitatea didactică, fiind titular al cursului de istorie veche și arheologie la Universitatea „Eftimie Murgu” din Reșița.

Activitatea arheologică derulată timp de peste trei decenii de profesorul Lazarovici în spațiul bănățean a contribuit în mod esențial la cunoașterea trecutului unei provincii istorice ignorată de multă vreme, în absența unui centru academic propriu. Cercetările sistematice de la Gornea, Moldova Veche, Bucovăț, Parța, Cuptoare, de la Ilidia au adus contribuții remarcabile la cunoașterea civilizației neolitice din Banat, a legăturilor culturale ale zonei cu lumea neolitică sud-est europeană și, într-un spațiu mai îndepărtat,

cu Orientul Mijlociu. Șantierul de la Gornea, din Clisura Dunării, precum și cel de la Parța au fost între anii 1974-1985 șantiere școală, unde s-au format mai toți arheologii din generația mai tânără, care acum lucrează în muzeele și instituțiile academice din Banat. Metodele de cercetare din arheologia așezărilor și arheologia funerară, utilizate pentru preistorie, au fost folosite cu foarte mare succes în arheologia medievală. G. Lazarovici are meritul de a fi inițiat cele dintâi săpături de arheologie medievală cu metode profesioniste în spațiul bănățean. Așezarea medievală de la Gornea, necropolele contemporane acesteia (sec. XII-XIV), cercetate între anii 1974-1979 se înscriu între cele dintâi obiective de arheologie medievală cercetate sistematic. A identificat și a condus primele cercetări la monumentele de arhitectură medievală de la Ilidia între anii 1969-1970, care s-au extins mai apoi în vatra satului medieval și la cetatea regală. A abordat global investigarea arheologică a unei microzone, impunând o cercetare sistematică atât a obiectivelor preistorice, romane ori medievale. Informațiile privind locuirea de epoca bronzului, din prima epocă a fierului, a fortificației romane și locuirii medievale de la Gornea se datorează metodei de cercetare impusă de G. Lazarovici pe șantierul care-l conducea. A avut, din totdeauna, o abilitate de invidiat pentru a obține resursele financiare necesare pentru cercetări arheologice ceea ce, dealtminteri, și explică numărul impresionant de circa o sută de săpături arheologice, coordonate în cele trei decenii de cercetare. Prelucrarea primară a descoperirilor arheologice direct pe șantier, realizarea unei documentații complexe și exacte au constituit reguli impuse cu strictețe și care au dus la valorificarea exemplară a cercetărilor arheologice conduse de prof. G. Lazarovici. Faptul rămâne cu atât mai remarcabil, dacă se au în vedere multele documentații de șantier prost întocmite ori chiar pierdute definitiv din istoriografia română a ultimelor decenii.

Experiența acumulată a împărtășit-o cu multă generozitate pe șantierele școală amintite mai înainte iar din anul 1992 la cursurile de la Universitate. Muzeul Banatului Montan din Reșița își identifică o bună parte din istoria sa cu activitatea științifică și muzeologică a celui omagiat. Colecțiile de arheologie care definesc personalitatea muzeului reșițean, s-au acumulat în bună parte prin cercetările pe care le-a condus sau le-a inițiat cu mulți ani în urmă G. Lazarovici. Fondator și colaborator constant al revistei *Banatica* a contribuit la impunerea acesteia în scrisul istoric românesc contemporan. Aducem acum, la moment aniversar, laude și recunoștință colegială celui care le bine merită.

Ad multos felicesque annos!

Dumitru Țeicu